Participatieverordening Schiedam 2026 (26BIJ01403)

De raad van de gemeente Schiedam;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 juli 2026

gelet op artikelen 149 en 150 van de Gemeentewet;

overwegende dat het van belang is lokale democratische processen door participatie van inwoners te verrijken, de samenwerking tussen gemeente en inwoners te versterken en helderheid te geven over de invulling van de participatieprocedure;

besluit vast te stellen de volgende verordening:

Participatieverordening Schiedam 2026

Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen

Artikel 1 Begripsomschrijvingen
Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:
a. bestuursorgaan: Indien het betreffende besluit tot de bevoegdheid van de gemeenteraad behoort: de gemeenteraad. Indien het betreffende besluit tot de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders behoort: het college van burgemeester en wethouders. Indien het betreffende besluit tot de bevoegdheid van de burgemeester behoort: de burgemeester.
b. belanghebbenden: Inwoners, ondernemers en partners van maatschappelijke organisaties of anderen die een belang hebben bij een ontwikkeling.
c. bewonersinitiatief: Initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties of bedrijven woonachtig of gezeteld in Schiedam en initiatieven die Schiedam of Schiedammers ten goede komen.
d. ingezetene: ingezetene als bedoeld in artikel 2 van de Gemeentewet;
e. inspraak: Een bijzondere vorm van participatie dat zich kenmerkt door een formeel karakter en dat plaatsvindt door ter inzagelegging van een door het bestuursorgaan reeds op- en vastgesteld concept over voorgenomen beleid/lokale regelgeving dan wel wijziging daarvan, gedurende een vooraf vastgestelde periode, waarin een ieder zienswijzen op het voornemen kan indienen.
f. inwonersparticipatie: Vorm van participatie, waarin op initiatief van het bestuursorgaan inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden bij de ontwikkeling, uitvoering en/of evaluatie van beleid worden betrokken, voordat het bestuursorgaan het voorgenomen beleid, uitvoering en/of evaluatie formeel heeft vastgesteld. Inwonersparticipatie is vormvrij en kan bestaan uit verschillende participatievormen, zoals informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen.
g. maatschappelijke organisatie: organisatie met rechtspersoonlijkheid zonder winstoogmerk die het doel heeft een actieve bijdrage te leveren aan de samenleving binnen de gemeente Schiedam;
h. overheidsparticipatie: Vorm van participatie. De manier waarop de gemeente ondersteuning of een bijdrage geeft aan initiatieven van inwoners, ondernemers en partners van maatschappelijke organisaties, bedrijven of andere belanghebbenden.
i. participatie: Het betrekken van inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid of gemeentelijke plannen, alsmede het ondersteunen van bewonersinitiatieven van inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden met impact op de lokale samenleving.

j. uitdaagrecht: Het recht van ingezetenen en lokale maatschappelijke partijen om een verzoek bij het bevoegde bestuursorgaan in te dienen om de feitelijke uitvoering van een gemeentelijke taak (deels) over te nemen, als zij denken deze taak slimmer, beter, goedkoper of anders uit te kunnen voeren.

Artikel 2. Reikwijdte en algemene bepalingen
1.Participatie als bedoeld in deze verordening wordt toegepast wanneer het te verwachten is dat er mensen zijn die in aanzienlijke mate geraakt zullen worden door het betreffende beleid of besluit en er ruimte is voor invloed op de te maken keuzes. Indien er geen ruimte voor invloed is, worden belanghebbenden in ieder geval voortijdig geïnformeerd.
Participatie wordt eveneens toegepast wanneer te verwachten is dat betrokken bewoners of experts over relevante ervaringskennis of inzichten beschikken die bruikbaar zijn bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het beleid of besluit.
2.Participatie en inspraak wordt niet toegepast:
(a) ten aanzien van ondergeschikte herzieningen van een eerder vastgesteld beleidsvoornemen;
(b) indien dit bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten;
(c) indien sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
(d) inzake de begroting, de tarieven voor gemeentelijke dienstverlening en belastingen bedoeld in hoofdstuk XV van de Gemeentewet;
(e) indien de uitvoering van een beleidsvoornemen dermate spoedeisend is dat participatie en inspraak niet kan worden afgewacht;
3. De gemeenteraad stelt de kaders van het participatiebeleid vast.
4. Het college van burgemeester en wethouders zorgt voor de organisatie en uitvoering van participatie.

Hoofdstuk 2 Inwonersparticipatie
Inwoners participeren in de voorbereiding, ontwikkeling, uitvoering en/of evaluatie van gemeentelijk beleid

Artikel 3. Participatietraject
1. Het bevoegde bestuursorgaan dat het participatietraject voorbereidt, hanteert in geval van inwonersparticipatie de basisvragen voor effectieve participatie;
2. Het bevoegde bestuursorgaan maakt voor de start van het participatietraject het voornemen tot inwonersparticipatie bekend op de voor dat traject geschikte wijze.

Artikel 4. Besluitvorming participatietraject
1. Bij de aanvang van een participatietraject dient in ieder geval te worden bepaald op welke wijze het bestuursorgaan zal omgaan met de uitkomsten van het participatietraject, op welke wijze de besluitvorming zal plaatsvinden, waarbij het bestuursorgaan een keuze maakt uit de volgende mogelijkheden:
a. het bestuursorgaan neemt kennis van de uitkomsten van het participatietraject en zal nader afwegen of en in welke mate deze kunnen worden meegenomen in de politieke besluitvorming;
b. het bestuursorgaan beschouwt de adviezen en conclusies uit het participatietraject als een zwaarwegend uitgangspunt bij de besluitvorming;
c. het bestuursorgaan neemt de adviezen en conclusies uit het participatietraject over mits deze passen binnen de vooraf gestelde inhoudelijke, financiële en procedurele kaders.

Artikel 5. Eindverslag participatietraject en inspraak
1. Ter afronding van het participatietraject of inspraak laat het bevoegde bestuursorgaan een eindverslag opstellen. Het eindverslag bevat in elk geval:
a. een overzicht van het gevolgde participatietraject op hoofdlijnen;
b. een weergave van de belangrijkste uitkomsten van het participatietraject;

c. een reactie op deze uitkomsten van het participatietraject, waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het centrale onderwerp van de participatie wordt overgegaan.
2. Het bevoegde bestuursorgaan maakt het eindverslag openbaar.
3. Het college van burgemeester en wethouders of het bestuursorgaan burgemeester brengt het eindverslag ter kennis van de raad als onderdeel van een raadsvoorstel.

Artikel 6. Inspraakprocedure
1. Het bestuursorgaan, college en burgemeester, besluit ten aanzien van zijn eigen bevoegdheden of inspraak wordt verleend bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid.
2. Inspraak wordt verleend aan ingezetenen en belanghebbenden.
3. Geen inspraak wordt verleend wanneer sprake is van het genoemde bij artikel 2 lid 2.a t/m 2.e.
4. Op inspraak is de procedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.
5. Het bestuursorgaan kan voor een of meer beleidsvoornemens een andere inspraakprocedure, zoals een aangepaste inspraaktermijn, vaststellen.

Hoofdstuk 3 Uitdaagrecht
Inwoners en lokale maatschappelijke organisaties kunnen verzoeken de uitvoering van een gemeentelijke taak (deels) over nemen.

Artikel 7 Toepassen van het uitdaagrecht
Een verzoek met betrekking tot het uitdaagrecht voldoet aan de volgende voorwaarden:
a. het verzoek levert aantoonbare maatschappelijk meerwaarde op voor de stad, wijk of buurt;
b. het verzoek heeft aantoonbaar draagvlak onder direct betrokkenen;
c. de indiener van het verzoek heeft geen winstoogmerk;
d. de taak waar het verzoek op ziet wordt door de indiener ten minste gelijkwaardig uitgevoerd;
e. de kosten voor de uitvoering van de taak zijn niet hoger dan de kosten die het college maakt;
f. het verzoek voldoet aan geldende wet- en regelgeving en gemeentelijk beleid.

Artikel 8 Indienen verzoek uitdaagrecht en beslistermijnen
1. Een verzoek wordt ingediend door ingezetenen, al dan niet gezamenlijk, of door een maatschappelijk organisatie dan wel maatschappelijke organisaties.
2. Het verzoek wordt ingediend met een door het college vastgesteld aanvraagformulier, waarbij in ieder geval de op dat formulier vermelde gegevens worden overlegd.
3. Het college beslist binnen 12 weken na ontvangst op het volledige verzoek en kan deze termijn eenmaal met ten hoogste 12 weken verlengen.

Artikel 9 Uitvoering van het uitdaagrecht
1. Indien het college het verzoek toewijst, worden schriftelijke afspraken gemaakt over de uitvoering van de betreffende taak.
2. Het college kan verplichtingen verbinden aan het besluit tot toewijzing.
3. Het college kan bij toewijzing van het verzoeken financiële bijdrage verstrekken.

Artikel 10 Afwijzing van verzoeken
Het college wijst een verzoek met betrekking tot het uitdaagrecht af indien:
a. niet wordt voldaan aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7;
b. het verzoek betrekking heeft op taken waarvoor op grond van wet- en regelgeving zodanige eisen gelden aan kwaliteit, continuïteit of toegankelijkheid, dat overname van de uitvoering redelijkerwijs niet mogelijk is;

c. toewijzing van het verzoek niet mogelijk is vanwege bestaande contractuele afspraken of aanbestedingsregels;
d. het uitdaagrecht bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten;
e. sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
f. het verzoek betrekking heeft op de begroting, de tarieven voor gemeentelijke dienstverlening en belastingen bedoeld in hoofdstuk XV van de Gemeentewet;
g. de opdrachtwaarde de Europese drempelwaarde overschrijdt;
h. de uitvoering de taak zo spoedeisend is dat het verzoek niet kan worden afgewacht;
i. de aard van de taak zich niet leent voor overname; of
j. het verzoek niet past binnen door de gemeenteraad of het college vastgestelde beleidskaders.

Hoofdstuk 4 Overheidsparticipatie

Overheid participeert in initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven of andere belanghebbenden

Artikel 11. Toepassen Overheidsparticipatie

1. Het college van burgemeester en wethouders stelt het beleid ten aanzien van initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers of andere belanghebbenden vast, met daarin:
a. spelregels en voorwaarden voor initiatieven;
b. laagdrempelige procedure voor het aanvragen van budget en een duidelijk aanspreekpunt;
c. interne procedures voor afhandeling;
d. transparantie over ondersteuning en budgetten.
2. Overheidsparticipatie wordt toegepast indien naar het oordeel van het college van burgemeester en wethouders het initiatief past binnen de kaders van het gemeentelijk beleid en bijdraagt aan de doelstellingen van het gemeentelijk beleid, en/of anderszins een maatschappelijke bijdrage levert aan de lokale samenleving.
3. Indien het college van burgemeester en wethouders besluit om overheidsparticipatie toe te passen, kan zij besluiten het initiatief te ondersteunen door middel van:
a. het (eventueel tijdelijk) ter beschikking stellen van ruimtes of huisvesting;
b. het beschikbaar stellen van financiële middelen;
c. de inzet van ambtelijke expertise, netwerken of ondersteuning;
d. andere vormen van ondersteuning.
4.Het college van burgemeester en wethouders past geen overheidsparticipatie toe wanneer sprake is van een initiatief dat naar het oordeel van het college van burgemeester en wethouders op financiële, juridische of praktische gronden niet haalbaar is, of indien het initiatief overwegend het privébelang van de indiener dient.

Hoofdstuk 5 Omgevingswet

Artikel 12. Omgevingsplan en omgevingsvergunning

1. Vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van de Omgevingswet vindt participatie over omgevingsplannen en omgevingsvergunningen plaats overeenkomstig het bepaalde bij en krachtens de Omgevingswet.

Hoofdstuk 6 Evaluatie en monitoring

Artikel 13. Evaluatie en monitoring

1. De uitvoering van deze verordening wordt een keer per vier jaar geëvalueerd.

Hoofdstuk 7 Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 14. Inwerkingtreding, intrekking en overgangsrecht
Deze verordening treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking onder gelijktijdige intrekking van de Participatieverordening gemeente Schiedam 2022.

Artikel 15. Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: Participatieverordening Schiedam 2026.

Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in het elektronisch gemeenteblad.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Schiedam, gehouden op 14 juli 2026.

de griffier, {{esl:Signer1:capture:size(200,100)}}	de burgemeester, {{esl:Signer2:capture:size(200,100)}}
mr. A. van der Lugt	mr. H.R. Bergmann

Toelichting

De gemeente Schiedam wil de kennis en ervaring van bewoners, bedrijven en instellingen inzetten bij beleid, vanaf agendavorming tot beleidsontwikkeling, besluitvorming, uitvoering en evaluatie van het beleid. Daarnaast stimuleert de gemeente Schiedam dat Schiedammers samen het initiatief nemen om hun straat, wijk of stad mooier, veiliger en socialer te maken.

Deze verordening regelt het betrekken van bewoners bij de ontwikkeling – mede omvattend de voorbereiding, uitvoering en evaluatie - van gemeentelijk beleid en de rol van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad in deze processen. De verordening is daarnaast van toepassing op de manier waarop de betrokken bestuursorganen ondersteuning bieden aan initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties, of andere betrokkenen.

Met de voorgenomen wijziging van art 150 Gemeentewet ontstaat voor gemeenten de plicht om de inspraakverordening om te bouwen naar een participatieverordening. Het wetsvoorstel 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' regelt dat het bestuur inwoners in staat stelt te participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.

Deze Participatieverordening van de gemeente Schiedam bouwt voort op:

- Visienota Open Schiedam 2017
- Deelnota 'Een wijk vol initiatieven' 2018
- Nota 'Bewonersondersteuning' 2020
- Visienota Communicatie 2017
- Democratische spelregels raad bij participatie, 2020
- Samenwerken in Schiedam, Participatiebeleid 2021
- Participatieverordening gemeente Schiedam 2022

Deze Participatieverordening is gebaseerd op het Participatiebeleid, waarin de ideeën en suggesties zijn verwerkt uit de gesprekken met raadsleden, leden van het college van B&W, bewoners en ambtenaren van de gemeente Schiedam. In deze Toelichting worden enkele onderdelen van de Participatieverordening nader toegelicht.

Bestuursorgaan

In de verordening wordt regelmatig gesproken over 'het bestuursorgaan'. De gemeente heeft drie bestuursorganen: de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester (artikel 6 van de Gemeentewet). Indien expliciet een van deze bestuursorganen wordt bedoeld, dan wordt dit ook als zodanig benoemd. Indien de tekst rept over 'het bestuursorgaan', dan is het afhankelijk van de bevoegdheidsverdeling rond dit thema welk bestuursorgaan bedoeld wordt. Indien het betreffende besluit tot de bevoegdheid van de gemeenteraad behoort: de gemeenteraad. In gelijke zin geldt dit voor het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester.

Inwonersparticipatie

Artikel 3 bevat bepalingen over de start van een participatieproces bij inwonersparticipatie. Bij het vaststellen van het participatietraject worden de volgende basisvragen voor effectieve participatie beantwoord:

1. Kunnen belanghebbende invloed uitoefenen op het participatietraject?
2. Hebben belanghebbenden een belang bij de uitkomsten van het participatietraject?
3. Is er voldoende tijd, geld, capaciteit en expertise voor een effectief participatietraject?
4. Is dit het juiste moment voor een participatietraject?
5. Committeren beslissers zich aan het participatietraject?

De beslissing of er wel of niet participatie wordt toegepast zal vaak bij het college van burgemeester en wethouders liggen. In zaken waarbij de raad beslissingsbevoegd is, ligt deze keuze bij de raad. In de praktijk zullen ambtenaren en wijkregisseurs vanuit hun expertise en op basis van het participatiebeleid advies uitbrengen wanneer een participatieproces wenselijk wordt geacht.

Artikel 3, lid 2 regelt dat er communicatie plaatsvindt over het participatietraject zodat belanghebbenden in kennis worden gesteld.

Kosten participatie
Het is belangrijk dat er aan de voorkant ook helderheid is over de kosten voor het organiseren van het participatietrajecten en voor de uitvoering van de participatie uitkomsten. Bij participatie over projecten zullen deze kosten onderdeel uitmaken van het projectbudget. Vanuit de wijkbudgetten is het mogelijk om kleine initiatieven van bewoners te ondersteunen en honoreren. Indien er door bewoners een aanvraag wordt gedaan waarvoor een groter budget nodig is, vergt dit afzonderlijke besluitvorming door burgemeester en wethouders en/of de gemeenteraad.

Besluitvorming
Art. 4 bepaalt dat het bestuursorgaan aan de voorkant aangeeft op welke wijze de inbreng van bewoners zal doorwerken in de besluitvorming. Dit biedt een antwoord op een regelmatig gehoorde kritiek dat het vaak onhelder is wat er met de inbreng van bewoners gebeurt. Het is wenselijk om bewoners helderheid te geven wat er met hun inbreng gaat gebeuren (verwachtingsmanagement).

Eindverslag participatie
Art. 5 regelt dat ter afronding van het participatietraject en/of inspraak het bevoegde bestuursorgaan een openbaar eindverslag opstelt. Hierin staat het gevolgde participatietraject, de belangrijkste uitkomsten en toelichting op hoe de uitkomsten wel of niet zijn toegepast in de uitwerking van het centrale onderwerp.

Inspraakprocedure
Art. 6 gaat in op de procedure bij inspraak. Dit artikel is een specifieke uitwerking van Art. 2 dat in gaat op de reikwijdte van inwonersparticipatie en inspraak. Daarbij wordt ook verwezen naar Art. 1 waarin het onderscheid is geduid ten aanzien van participatie en inspraak.

Uitdaagrecht
Artikel 7 tot en met 10 gaan over uitdaagrecht. Een verzoek ten aanzien van het uitdaagrecht kan uitsluitend worden ingediend voor collegetaken. Taken die toe zien op openbare orde, veiligheid, klachten- en bezwarenafhandeling lenen zich niet voor het uitdaagrecht.

Artikel 7 lid b:
Gelet op het doel van het uitdaagrecht om betrokkenheid en het eigenaarschap van inwoners en maatschappelijke organisaties in de leefomgeving te vergroten, is het belangrijk dat verzoeken aantoonbaar draagvlak hebben in de buurt of wijk. Het creëren, onderhouden en aantonen van draagvlak is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.

Artikel 9 lid 1:
De afspraken die worden gemaakt worden per brief vastgelegd.

Overheidsparticipatie
Art. 11 regelt het beleid voor initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven of andere belanghebbenden. Hierin staan spelregels en voorwaarden waaraan initiatieven moeten voldoen. Verder regelt dit artikel dat de gemeente moet zorgdragen voor laagdrempelige procedures bij aanvragen.

Wettelijke bepalingen Omgevingswet
Art. 12 regelt de wettelijke bepalingen als gevolg van de Omgevingswet. Met de komst van de Omgevingswet moet de overheid verplicht aan participatie doen. Dat is centraal geregeld. De overheid moet bij bepaalde instrumenten uit de Omgevingswet (zoals een omgevingsplan, omgevingsvisie, omgevingsverordening) aangeven hoe ze invulling heeft gegeven aan haar participatiebeleid.

Evaluatie
Art. 13 regelt de termijn voor de evaluatie van participatie.